

JOSEP MARIA FIGUERES

MARIA ROSA VILA

“La Mancomunitat no hauria pogut existir sense ‘La Veu de Catalunya’”

Repassem la història del diari en català de més llarga durada i descobrim la relació entre la premsa i el catalanisme polític al llarg dels segles XIX i XX.

Professor d'història del periodisme a la UAB, Josep Maria Figueres ha trobat un exemplar gairebé inèdit de *La Veu de Catalunya*, que *Sàpiens* reproduceix en facsimil en aquest número. Mentre es documentava per escriure la història del diari, es va adonar que en cap de les col·leccions habituals hi constava el número 12.504, corresponent a l'edició del 19 de juliol del 1936, un dia després del cop franquista.

¶ Parlem d'un número fantasma?

¶ Gairebé! No el vaig trobar ni a la Biblioteca de Catalunya, ni a l'Arxiu Històric de Barcelona; ni tan sols a la Biblioteca de Montserrat.

Aquest número havia d'existir, perquè així ho confirma la numeració del diari. A més, altres autors hi fan referència. Seguint el rastre, vaig trobar-lo a l'arxiu del Parlament, provinent d'una col·lecció privada.

¶ Per què no s'han conservat més còpies d'aquest exemplar?

¶ Perquè va tenir molt poca difusió i no va arribar als subscriptors. Un grup d'assaltants va entrar a la redacció a punta de pistola, la tarda abans, i va manar imprimir el diari canviant la planxa de portada. Hi van posar un manifest de les Joventuts Socialistes Unificades. Ells mateixos el van distribuir, gratuïtament, entre tots els que passaven per la Rambla de Barcelona.

¶ Quin impacte tenia *La Veu de Catalunya* entre els catalans de fa un segle?

¶ Va tenir un paper fonamental en l'articulació de la societat catalana de l'inici del segle XX. Era un diari modern, ordenat per seccions i amb un equip que combinava gent jove i els millors periodistes de l'època. Era social, amb presència a pobles i ciutats de tot Catalunya gràcies a la gran xarxa de col·laboradors que tenia. I també era el diari emblemàtic de la cultura catalana, amb ressenyes literàries i crítiques artístiques dels millors erudits.

¶ I ideològicament?

¶ La línia editorial era conservadora, però feia campanya per la modernització de l'Estat.

Fundada per Enric Prat de la Riba, *La Veu de Catalunya* defensava tres pilars fonamentals: voluntat de l'autonomia, normalitat de l'ús públic de la llengua i reivindicació de l'escola catalana. Val a dir que aquesta línia portaria multes i sancions a la redacció.

¶ Quan neix, des de la premsa, la voluntat de recuperar una identitat catalana?

¶ L'esclat romàntic del segle XIX fa revifar el sentiment nacional a tot Europa. A Catalunya, durant la Renaixença, es va exaltar l'esplendor medieval. Per dir-ho d'alguna manera, tota la fascinació que se sent ara pel 1714, fa un segle i mig se sentia per la Corona catalanoaragonesa. Si t'hi fixes, a la capçalera de *La Veu* hi apareix l'elm de Jaume I. La premsa catalanista no va ser aliena a aquest moviment social.

¶ Això explica l'esclat de publicacions en català.

¶ El periodisme va tenir un paper cabdal en la recuperació de la llengua i la cultura. Pensa que el català no va desaparèixer mai, sempre ha estat present en la societat, a diferència de les institucions catalanes. El periodisme no solament el va recuperar, sinó que es va trobar amb un nou escenari, en el qual el combat armat va deixar lloc al debat ideològic. La premsa va crear tribunes polítiques i d'opinió on hi van participar tot tipus d'intel·lectuals.

¶ Un d'ells fou el pare del catalanisme i també periodista Valentí Almirall.

¶ Sí, de qui estic acabant d'editar les obres completes, en les quals s'hi inclouen una gran quantitat d'articles publicats a *El Estado Catalán*, *Diari Català* o *Lo Sometent*. Almirall volia reformar l'estat des de Madrid, amb una proposta confederal, i era un ferm defensor de la identitat i la llengua catalanes. L'any 1882 va crear el Centre Català, i més tard Prat de la Riba, un dels fundadors de la Lliga, es referiria a ell com a precursor.

¶ La premsa no fingia ser objectiva, sembla que s'implicava molt en política.

¶ I tant. Per exemple, al tombant de segle els diaris catalanistes van fer campanya activa pel concert econòmic, que havia de millorar

PROTAGONISTES DE LA HISTÒRIA
MARÇ 2014

“Al principi del segle XX els diaris catalanistes feien campanya a favor del concert econòmic”

les condicions econòmiques de Catalunya. Ja l'any 1914, la Mancomunitat, que també fundaria Prat de la Riba, no hauria pogut existir sense tot l'activisme de *La Veu de Catalunya*.

¶ Quin paper hi tenien altres diaris com *La Vanguardia*?

¶ Tenien un altre focus, amb un públic objectiu diferent. *La Vanguardia* no va prendre posicions tan actives com *La Veu* per defensar la cultura catalana, per exemple. Sí que ho van fer en canvi les revistes satíriques en català, que van tenir un gran èxit de públic. *En Patufet* va vendre desenes de milers d'exemplars! Aquestes publicacions es nodrien de valors comuns o estats d'opinió generals per fer riure. Entre els catalans la sàtira sempre ha tingut èxit.

¶ Fora de Catalunya el periodisme també va vehicular moviments polítics i socials?

¶ Cada indret és un món, però tal com deia Lenin, el periodisme a tot arreu és *Iskra*, una espurna que ha de fer revifar un foc nou. Justament *Iskra* va ser com va batejar la revista política que va dirigir l'any 1900, abans de la revolució i d'esdevenir dirigent de la Unió Soviètica. El periodisme ha jugat sempre amb la identitat, perquè vehicula el sentit de pertinença a un grup.

¶ El mateix grup que acabarà comprant el diari que més s'acosti a les seves idees...

¶ És que si no es difon, el periodisme no existeix! Per això durant molts anys la premsa ha estat local i especialitzada. Abans del franquisme gairebé no es venien a Catalunya diaris fets a Madrid. No interessaven a la majoria. **EV.F.**

Més informació a
WWW.SAPIENS.CAT

OSONA

Descobreix la força
de la terra d'interior

www.osonaturisme.cat

Descobreix els pobles i ciutats d'Osona a través de les visites guiades

OSONATURISME

osonaturisme

@OsonaTurisme